

Gry i zabawy rozwijające z małymi dziećmi - manipulacyjne, tematyczne, konstrukcyjne.

Zabawa to pierwsza zorganizowana forma aktywności.

Wyróżniamy następujące zabawy: **zabawa manipulacyjna** - jest to zabawa którą możemy zaobserwować już u dzieci ok 3 - 4 mies. życia, dzieci z ciekawością oglądają rączki i paluszki, śledzą wzrokiem ich ruch, wsadzają do buzi. Nieco starsze dzieci powtarzają pewne ruchy, poznają fakturę, kształty przedmiotów - zabawek, uderzają, obracają, wyrzucają. To wszystko co wyćwiczą i nauczą się podczas zabawy będzie im przydatne w późniejszym dzieciństwie oraz w życiu dorosłym. Zabawy manipulacyjne są ważnym czynnikiem rozwoju umysłowego dziecka. Każda zabawa zaczyna się od spostrzegania zmysłowego po którym następuje przejaw aktywności, której towarzyszy zaciekawienie tym co dziecko otacza i uczucie zadowolenia płynące z pokonywania trudności, zdobywania nowych doświadczeń. Zabawy manipulacyjne widoczne są też u dzieci przedszkolnych. Dzieci w wieku 3 - lat są u szczytu rozwoju zabaw manipulacyjnych, wtedy też trzeba pozwolić albo i zachęcić dziecko do poznawania, odkrywania, manipulowania. Obejmuje to sferę ruchową, poznawczą, emocjonalno - społeczną (spostreżenia, mowa, myślenie, uwaga).

Zabawy poprawiają sprawność manualną, która potrzebna jest w późniejszym czasie do wykonywania precyzyjnych ruchów (np. przy pisaniu i malowaniu). Zabawy wykorzystujemy do usprawniania dzieci, które jeszcze nie dojrzały do ćwiczeń i zabaw manipulacyjnych (układania, konstruowania, lepienia, wydzierania, wycinania, rysowania, malowania).

Kolejna grupa zabaw to **zabawy tematyczne** - nazywane inaczej zabawy w role, naśladowcze, twórcze, fikcyjne. W każdej takiej zabawie jest moment przejścia roli, naśladowania, tworzenia, udawania kogoś lub czegoś, tworzenia fikcji. Zabawy tematyczne są zależne od stopnia rozwoju dzieci, doświadczenia, zasobu słownictwa, radzenia sobie w danych sytuacjach w otoczeniu z pozycji własnej osoby i swoich potrzeb, sprawia że ta sama zabawa tematyczna dzieci 3 - 4 letnich będzie się różnić od zabawy 5 - 6 letnich. Różnią się one: zakresem treści, czasem trwania, liczbą dzieci biorących udział w zabawie. Zabawy te zaczynają się już w 2 roku życia. Dzieci 2 letnie naśladują osoby ze swojego otoczenia, to młodsze dzieci przedszkolne potrafią odgrywać role dorosłych na podstawie utrwalonych wyobrażeń. W zabawach dzieci posługują się przedmiotami, których kształt określa ich przydatność. Zabawa tematyczna dzieci trwa krótko od kilku do kilkunastu minut, gdyż każdy nowy bodziec wywołuje w wyobraźni dziecka nowe skojarzenie i tworzy się nowa sytuacja zabawowa. Przedszkolaki bardziej naśladują niż wyobrażają sobie - dziecko mniej tworzy, a więcej odtwarza. Dzieci na początku bawią się w to samo, ale każdy oddzielnie obok siebie, dopiero przedszkole przyspiesza proces zabawy zespołowej. W zespołach można zaobserwować rywalizację, kto ma odgrywać jaką rolę. Role muszą być odgrywane tak, żeby było wiadomo w co wciela się dane dziecko. Odtwarzanie z wiekiem staje się coraz to bardziej dokładniejsze, a to dlatego, że dzieci mają coraz więcej doświadczeń i wiadomości o życiu, ludziach i zwierzętach. Do zabawy dzieci używają przedmiotów o określonej przydatności np. zestaw lekarza, zestaw do gotowania, przyrządy fryzjerskie itp. Słownik dziecka jest coraz bogatszy co ułatwia zabawę i ożywia ją. Wszystko tj. elementy charakterystyczne zabaw tematycznych dzieci starszych jak podział ról, uzgodnienie planu zabawy, gromadzenie i przygotowywanie akcesoriów, przygotowanie otoczenia przyczynia się do uatrakcyjnienia i uspołecznienia zabawy. Podsumowując zabawy tematyczne: dzieci podejmują je samodzielnie, naśladują czynności ze świata dorosłych, tematy zabaw często czerpią z życia, bajek, TV, własnej wiedzy, można zaobserwować różne gesty, mimikę, współpracę w grupie, rozwiązywanie między sobą problemów. Zabawy tematyczne mają duży wpływ na moralny rozwój dziecka.

Ostatnia grupa zabaw to - **zabawy konstrukcyjne**, które uczą dzieci projektowania, planowania co jest niezbędne w przyszłej nauce i pracy przy rozwiązywaniu różnych zadań. Konstruowanie rozwija również operacje umysłowe takie jak porównywanie, sprawdzanie, kształtuje wyobraźnię i podstawy twórcze, uczy współżycia i współdziałania. Budowanie i konstruowanie według modelu lub wyobrażonego wzoru, rozwija umiejętność dokonywania analizy i syntezy materiału posiadanego przez dziecko jak i własnego wytworu - porównywanie go z wymyślonym lub rzeczywistym wzorem. Zabawy konstrukcyjne wpływają na usamodzielnianie i uspołecznienie dzieci. Zabawy konstrukcyjne, celowość konstrukcji kształtuje zmysł estetyczny dziecka, poczucie ład. Zabawy konstrukcyjne można realizować przy pomocy materiałów konstrukcyjnych takich jak: piasek, patyczki, klocki czy masy solnej, pozwalają one na realizację kreatywnego tworzenia i realizację własnych pomysłów. W pierwszym etapie dziecko buduje w pojedynkę, sprawia to dziecku radość, uczy zabawy bez towarzystwa, mimo że w piasku jest kilka dzieci każdy bawi się samo, buduje babki, stawia bazy z patyków, wytwarza budowle ale nie mają dla dziecka dużego znaczenia (burzy, stawia od nowa). W drugim etapie dziecko wchodzi w relacje z rówieśnikami, dzieci bawią się wspólnie, konstruują obiekty, wspólnie planują, idea zabawy rodzi się podczas tworzenia, ulepszają budowle, wytwory są bardziej dopasowane, posiadają więcej szczegółów. Budowle dla dziecka mają znaczenie, nie chcą ich burzyć, cieszą się z nich i są z nich dumne. Dziecko posługuje się różnymi budulcami, porównuje ich własności, wybiera według siebie te najbardziej przydatne. Wytwarza dąży do założonego celu, buduje według planu (własnego pomysłu). Podczas zabawy dziecko rozwija zdolności: techniczne, estetyczne, modelarskie.

„DZIECKO NIE DLATEGO SIĘ BAWI, ŻE JEST MŁODE, ALE MŁODOŚĆ DANA JEST MU PO TO, ŻEBY SIĘ BAWIŁO.” - K. Goos